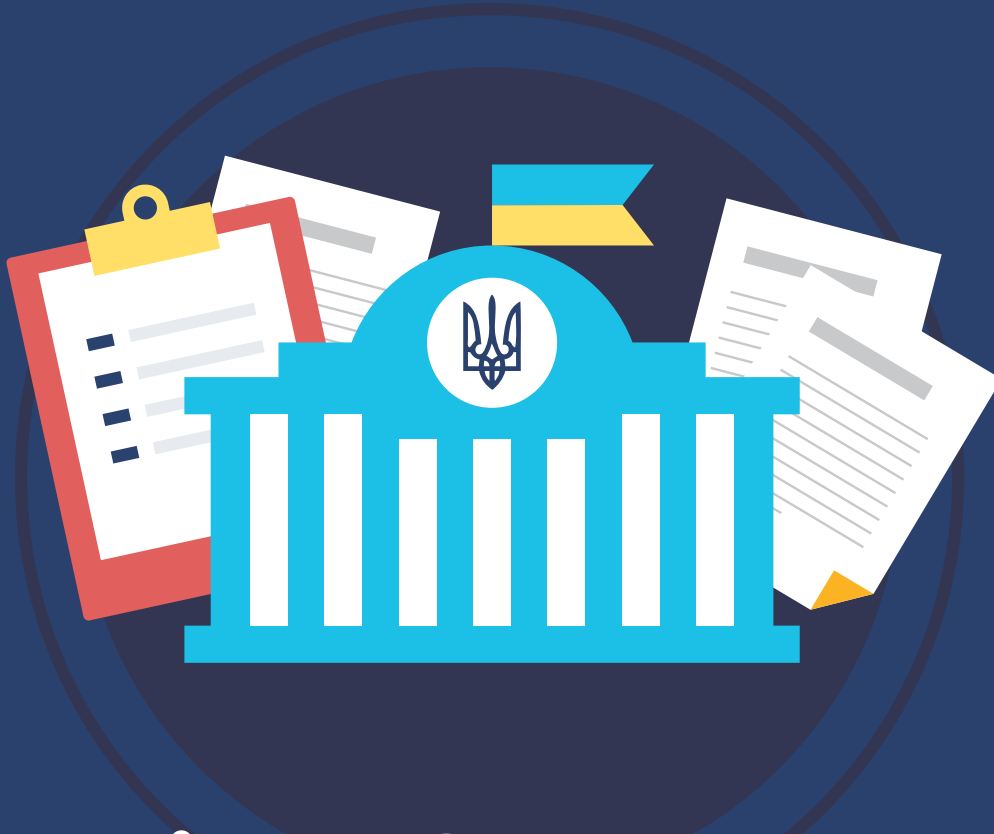

#EU4Rada

ДЕВ'ЯТЕ СКЛИКАННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ:

КЕРІВНИЦТВО

ДЛЯ ПАРЛАМЕНТАРЯ

ПРОЕКТ
ФІНАСУЄТЬСЯ ЄС

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ПРОЕКТ
РЕАЛІЗУЄТЬСЯ ПРООН

Україна

ЗМІСТ

Діяльність народного депутата

1

Законодавчий процес у Верховній Раді України

5

Парламентський контроль Верховної Ради

10

Установча функція Верховної Ради

16

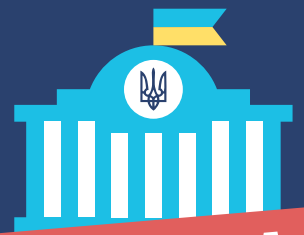
Анатомія законопроектів

18

Про Офіс парламентської реформи

22

ДІЯЛЬНІСТЬ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

#EU4RADA

Народні депутати і депутатки України обираються українським народом, інтереси якого вони представляють у Верховній Раді України. Повноваження депутатів починаються після складення присяги на вірність Україні та припиняються після відкриття першого засідання Верховної Ради наступного скликання.

ЩО РОБЛЯТЬ НАРОДНІ ДЕПУТАТИ У РАДІ?

беруть участь у:

- засіданнях ВРУ чи її органів, до складу яких їх обрано;
- роботі депутатських фракцій (груп);
- роботі комітетів, тимчасових спеціальних комісій, тимчасових слідчих комісій;
- роботі над законопроектами, іншими актами Верховної Ради України;
- парламентських слуханнях;
- «годині запитань до Уряду».

звертаються з

депутатськими запитам
і зверненнями.

підтримують зв'язки з виборцями.

НАРОДНІ ДЕПУТАТИ МАЮТЬ ПРАВО:

одного ухвального голосу на засіданнях ВРУ та її органів, до складу яких їх обрано, та де беруть особисту участь шляхом відкритого або таємного голосування.

голосувати з питань, щодо яких у них є конфлікт інтересів, за умови публічного оголошення про це на пленарному засіданні. При цьому депутати **не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання** у ВРУ та її органах, за винятком відповідальності за образу чи наклеп.

виступати із законодавчою ініціативою, а саме: вносити до ВРУ законопроекти, проекти постанов, інші законодавчі пропозиції. Виступати із доповіддю (10 хвилин) щодо власної законодавчої ініціативи на пленарному засіданні ВРУ та на засіданні головного комітету чи тимчасової спеціальної комісії.

звертатися із запитом та **направляти його відповідному органу чи особі**. Рішення про **направлення запиту до Президента України** має бути **підтримане не менш як 150 депутатами**. Адресат запиту зобов'язаний повідомити про результати розгляду запиту письмово **протягом 15 днів з дня одержання запиту** або в **інший строк, встановлений ВРУ**. Якщо запит не може бути розглянуто у встановлений строк, адресат запиту зобов'язаний письмово повідомити про це Голову ВРУ та адресанта(ів) запиту і запропонувати інший строк, але **не більше 1 місяця** після одержання запиту.

бути членом депутатської фракції чи групи (лише однієї); **вільно вийти** зі складу або **не входити до жодної** депутатської фракції чи групи. Бути членом міжфракційних об'єднань.

за погодженням із депутатською фракцією, бути членом 1 комітету ВРУ та 1 тимчасової слідчої і 1 тимчасової спеціальної комісії.

наполягати у другому читанні, як ініціатори законопроекту, на проведенні голосування по кожній пропозиції, поправці, відхиленій головним комітетом.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

#EU4RADA

знайомитися з будь-якою **конфіденційною та таємною інформацією** з питань депутатської діяльності, але **використовувати її лише для виконання своїх повноважень**. Доступ до державної таємниці усіх ступенів секретності надається після взяття депутатом(кою) письмового зобов'язання щодо збереження державної таємниці.

висловлювати думку щодо кандидатів, які обираються чи призначаються на посади або звільняються ВРУ, а також щодо яких ВРУ дає згоду на призначення/звільнення.

отримувати кошти на оренду житла або винайм готельного номера, якщо депутат не забезпечений житлом у Києві і проживає на відстані понад 30 км за межами столиці. Список народних депутатів, яким видаються кошти на оренду житла чи проживання у готелі, щоквартально публікується в газеті «Голос України» і щомісяця – на сайті ВРУ.

вносити пропозиції та поправки до законопроектів, розгляд яких не було завершено ВРУ попереднього скликання, протягом **14 днів** після включення їх до порядку денного першої сесії новообраної Верховної Ради.

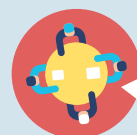
отримувати проїзні документи поза чергою та користуватися **автотранспортом** Верховної Ради України для вирішення питань в межах Києва.

надсилати депутатське звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян щодо вжиття заходів, офіційного роз'яснення чи їх позиції. **Відповісти на звернення повинні протягом 10 днів з моменту його одержання**. Якщо звернення неможливо розглянути у визначений строк, депутатам повідомляють про це офіційним листом, вказавши причини подовження строку розгляду. **Строк розгляду в такому випадку не може перевищувати 30 днів з моменту одержання звернення**.

подавати **пропозиції до законопроектів до повторного першого читання протягом 10 днів** після дня першого читання, подавати **пропозиції та поправки до законопроектів, які готуються до другого читання протягом 14 днів після прийняття його за основу, виступати з їх обґрунтуванням** на пленарних засіданнях.

наполягати на обговоренні відхилених головним комітетом пропозицій, поправок до законопроекту, ініціатором якого є депутат(ка), під час розгляду законопроекту в другому читанні.

ВЗАЄМОДІЯ ЗІ ЗМІ

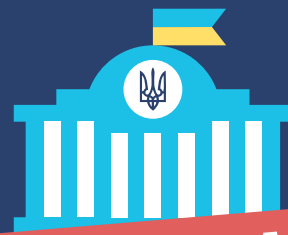

Депутати мають право на **безкоштовне висвітлення своєї роботи у ЗМІ**, які повністю або частково фінансуються **за рахунок коштів державного бюджету**. А саме:

- давати коментар у **друкованих ЗМІ** принаймні 1 раз на місяць;
- виступати:
 - на **радіо** до 10 хвилин на місяць;
 - на **телебаченні** не менше 20 хвилин на місяць;
- давати **оголошення у ЗМІ про зустріч з виборцями** та висвітлення таких зустрічей;
- виступати в **прямому ефірі** для звітування перед виборцями не менше 15 хвилин на місяць.

Матеріали, подані депутатами у ЗМІ, не можуть редагуватись ЗМІ без їх погодження.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

#EU4RADA

ДЕПУТАТСЬКА НЕДОТОРКАНИСТЬ

Народним депутатам гарантується **депутатська недоторканність на весь строк здійснення повноважень**. Вони **не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані без згоди ВРУ**. Обшук, затримання народних депутатів чи огляд особистих речей і багажу, транспорту, житлового чи службового приміщення, порушення таємниці листування, телефонних розмов та іншої кореспонденції допускаються лише у разі, коли Верховною Радою надано згоду на притягнення їх до кримінальної відповідальності.

ПОМІЧНИКИ-КОНСУЛЬТАНТИ

(Положенням про помічника-консультанта народного депутата)

Народний депутат може мати **до 31-го помічника-консультанта**.

Помічниками-консультантами можуть бути громадяни України з середньою спеціальною чи вищою освітою, які вільно володіють українською мовою.

Депутат **самостійно визначає кількість помічників-консультантів**. Вони можуть працювати за строковим трудовим договором на постійній основі, за сумісництвом або на громадських засадах у межах загального фонду, який надається депутату для оплати праці помічників-консультантів.

ТРУДОВІ ПРАВА НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Час роботи народних депутатів у Верховній Раді **зараховується до стажу державної служби**, а також до їхнього загального і безперервного стажу роботи. Їм надається **щорічна оплачувана відпустка у міжсесійний період** тривалістю **45 календарних днів**.

РОБОТА З ВИБОРЦЯМИ

Народні депутати зобов'язані:

постійно **підтримувати зв'язки з виборцями**, вивчати громадську думку, потреби і запити населення, **вносити пропозиції та вживати заходи** щодо їх врахування в роботі органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

розглядати звернення виборців, зокрема, всі одержані ними пропозиції, заяви та скарги виборців, **узагальнювати** їх та вносити відповідні пропозиції до ВРУ та її органів, а також до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

проводити особистий прийом громадян у дні, визначені ВРУ для роботи з виборцями. Якщо потрібне залучення посадових осіб органів державної влади чи місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ та організацій, депутат має повідомити їх про час, місце, орієнтовне коло питань, які мають розглядатися на прийомі не пізніше, ніж за 3 дні до початку прийому.

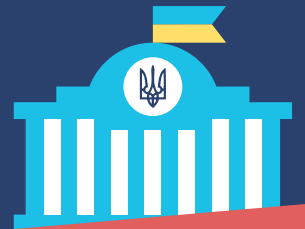

здійснювати контроль за розглядом заяв та скарг громадян, які надійшли на його ім'я.

інформувати виборців про свою депутатську діяльність через ЗМІ, на зборах виборців принаймні **2 рази на рік**.

ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

#EU4RADA

Суб'єктами права **законодавчої ініціативи** в Україні є Кабінет Міністрів України, Президент України, народні депутати України.

Право **законодавчої ініціативи** народний(а) депутат(ка) реалізує шляхом внесення до Верховної Ради України (ВРУ):

- 1 проектів законів або постанов (актів, які містять обов'язкові для усіх норми);
- 2 проектів інших актів ВРУ (постанов, резолюцій, декларацій, звернень, заяв тощо);
- 3 пропозицій до законопроектів (внесення змін до тексту законопроекту);
- 4 поправок до законопроектів (внесення виправлень, уточнень, усунення помилок, суперечностей у тексті законопроекту).

Поданий народним(ою) депутатом(кою) **із супровідними документами законопроект** (у тому числі з пояснювальною запискою), відповідно до вимог Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», **реєструється** в Апараті Верховної Ради та вводиться **до бази даних законопроектів**.

Вимоги, які мають бути виконані аби у реєстрації законопроекту не було відмовлено:

належне оформлення законопроекту;

відсутність поєднання в одному законопроекті одночасно положень про зміни до закону/ів та Конституції України;

внесення змін лише до первинного закону;

наявність положення щодо порядку набрання чинності;

викладення необхідних змін у розділі “Перехідні положення” або в одночасно внесеному окремому законопроекті;

перелік законів або інших актів, які необхідно прийняти/переглянути;

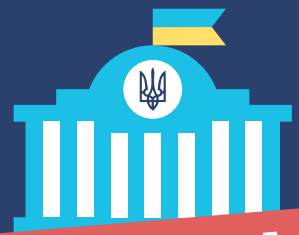
подання **супровідних документів**, а саме:

- проекту постанови ВРУ, яку пропонується прийняти за результатами розгляду законопроекту;
- списку авторів законопроекту та пропозиції щодо кандидатури доповідача;
- порівняльної таблиці чинних положень та редакції зі змінами;
- погодження від органів виконавчої чи судової влади (на вимогу);
- **пояснювальної записки**, яка містить:
 - обґрунтування необхідності прийняття законопроекту, його цілей, завдань, основних положень та місця в системі законодавства;
 - обґрунтування соціально-економічних, правових та інших наслідків законопроекту;
 - фінансово-економічне обґрунтування з розрахунками, якщо проект акта призведе до змін бюджету, а також пропозиції змін до законодавчих актів щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень для досягнення збалансованості бюджету, якщо проектом передбачається зменшення надходжень бюджету;

подання **альтернативного законопроекту** лише у визначені строки.

ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

#EU4RADA

Упродовж 5 днів після реєстрації законопроект направляється в комітет, визначений головним, для розгляду та надання протягом 30 днів висновку щодо включення законопроекту до порядку денного сесії ВРУ.

Також усі законопроекти мають бути направлені в комітети, відповідальні за:

боротьбу з корупцією;

дотримання зобов'язань з євроінтеграції;

бюджет

регламент,

а також до Головного науково-експертного управління Апарату ВРУ.

Протягом **30 днів** після висновку головного комітету приймається рішення про **включення законопроекту до порядку денного сесії.**

Щодо **кожного законопроекту**, включеного до порядку денного сесії, **ведеться справа законопроекту**, яка містить супровідні документи, альтернативні законопроекти, проміжні редакції, стенограми, дані поіменного голосування тощо.

Зареєстровані законопроекти **надсилаються** на адресу електронної пошти **народному(ій) депутату(ці)** – їх ініціатору з **посиланням** на відповідні сторінки бази даних законопроектів електронної комп'ютерної мережі веб-сайта ВРУ.

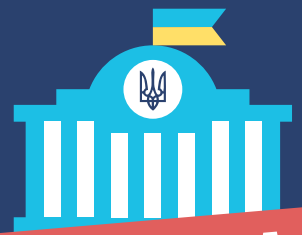

Народний(а) депутат(ка) має право внесення **альтернативного законопроекту**, який регулює ті самі питання, протягом 14 днів після надання першого законопроекту або протягом 10 днів з дня направлення першого законопроекту на повторне перше читання.

Згідно з чинним законодавством, законопроекти розглядаються Верховною Радою за процедурою трьох читань.

ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

#EU4RADA

Перше читання – передбачає обговорення основних принципів, структури, положень законопроекту та прийняття його за основу.

До першого читання готують **висновки до законопроекту від зазначених вище комітетів**, інших комітетів, до яких було направлено законопроект, а також висновок Головного науково-експертного управління Апарату ВРУ. Для законопроектів системного характеру можуть надаватися висновки від: 1) Національної академії наук України; 2) Кабінету Міністрів України; 3) міністерств; (4) Центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ); 5) державних установ; 6) організацій; 7) окремих фахівців.

Висновки до першого читання законопроекту та супровідні **документи надаються народним депутатам за 7 днів** до розгляду проекту.

Розгляд у першому читанні:

Розгляд здійснюється за процедурою повного обговорення або за скороченою процедурою, при цьому остання не допускається щодо кодексів, а також законопроектів із більше ніж 100 статтями, пунктами.

Порядок повного обговорення законопроекту на пленарному засіданні ВРУ:

доповідь суб'єкта законодавчої ініціативи (10 хвилин);

виступи представників депутатських фракцій;

співдоповідь визначеного головним комітетом чи тимчасовою спеціальною комісією співдоповідача (5 хвилин), запитання та відповіді на них;

оголошення головуючим про припинення обговорення й повідомлення про кількість промовців, які виступили та які записалися на виступ;

виступи народних депутатів – членів головного комітету чи тимчасової спеціальної комісії з оголошенням та обґрунтуванням окремої думки, якщо вона не надана із висновком;

заключне слово доповідача і співдоповідачів (3 хвилини);

виступи по одному представнику від кожного комітету, тимчасової спеціальної комісії, до яких направлявся законопроект;

оголошення пропозицій, які будуть ставитися на голосування.

Скорочена процедура передбачає виступи:

суб'єкта законодавчої ініціативи з обґрунтуванням пропозиції;

представників двох фракцій (груп) не на підтримку пропозиції;

голови профільного комітету або представників від головного комітету;

щодо уточнення й оголошення пропозицій, які надійшли та будуть голосуватися;

представників двох фракцій (груп) на підтримку кожної пропозиції;

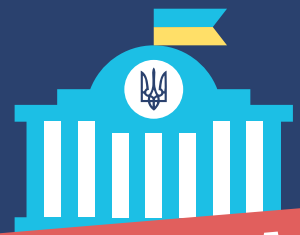
з мотивів голосування – по одному представнику від фракцій (груп), чії представники не брали участь в обговоренні.

За результатами першого читання можуть бути прийняті такі рішення щодо законопроекту: 1) прийняття за основу та доручення головному комітету підготувати до другого читання; 2) повернення народному(ій) депутату(ці) на доопрацювання; 3) направлення до головного комітету для підготовки на повторне читання; 4) опублікування у визначеному ВРУ друкованому ЗМІ для всенародного обговорення, доопрацювання комітетом і подання на повторне перше читання 5) відхилення законопроекту. Після прийняття за основу законопроект може бути прийнятий у цілому.

Якщо законопроект відхилено, він не може бути внесений на поточній чи наступній за нею позачергових сесіях ВРУ відповідного скликання та знімається з розгляду.

ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

#EU4RADA

Друге читання передбачає постатейне обговорення, можливість голосування за окремі частини, пункти, підпункти, речення, статті та після постатейного розгляду – голосування в цілому за відсутності зауважень народних депутатів.

До прийнятого за основу законопроекту пропозиції та поправки до тексту проекту подаються протягом 14 днів, а до законопроекту, підготовленого до повторного другого читання, – протягом 10 днів та лише до тих частин тексту, що не були прийняті у другому читанні.

Законопроект попередньо до другого читання направляється на юридичну експертизу та для редакційного опрацювання до Апарату ВРУ, оскільки має бути завізований керівниками відповідних підрозділів Апарату, а також головою та керівником секретаріату головного комітету. Зауваження до завізованих законопроектів додаються до супровідних документів та разом із висновками **надаються народним депутатам за 10 днів** до розгляду законопроекту.

Законопроект до другого читання подається у вигляді **порівняльної таблиці**, яка містить:

- текст законопроекту, прийнятого за основу;
- усі пропозиції, поправки із зазначенням ініціаторів внесення;
- висновок головного комітету щодо пропозицій та поправок;
- остаточну редакцію статей законопроекту від головного комітету.

Розгляд у другому читанні передбачає:

обговорення кожної статті в порядку нумерації у редакції головного комітету;

розгляд кожної альтернативної пропозиції, поправки, якщо головний комітет не прийняв за ними рішення;

обговорення відхилених головним комітетом пропозицій, поправок (за наполяганням ініціатора – суб'єкта права законодавчої ініціативи);

одночасне обговорення у порядку черговості декількох пропозицій, які виключають одна одну;

обговорення врахованої головним комітетом пропозиції, поправки та голосування щодо її прийняття /виключення – у цілому / частини (за наполяганням народних депутатів);

голосування за кожну пропозицію/поправку, відхилену головним комітетом (за наполяганням ініціатора – суб'єкта права законодавчої ініціативи).

Рішення за результатами другого читання:

прийняття законопроекту в другому читанні та доручення головному комітету підготувати його до третього читання;

відхилення законопроекту;

прийняття законопроекту в другому читанні за винятком окремих розділів, глав, статей, частин статей та направлення їх головному комітету на доопрацювання з наступним поданням законопроекту на повторне друге читання;

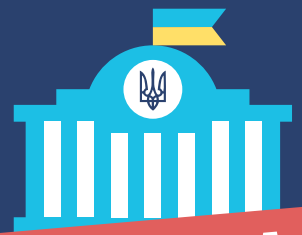

прийняття законопроекту в другому читанні за винятком окремих розділів, глав, статей, частин статей та направлення їх головному комітету на доопрацювання з наступним поданням законопроекту на повторне друге читання;

повернення законопроекту головному комітету на доопрацювання з наступним поданням на повторне друге читання.

ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

#EU4RADA

Третє читання – готується головним комітетом, вносяться лише поправки щодо виправлень, уточнень, усунення помилок, суперечностей у тексті законопроекту, а також поправки, внесені з метою узгодження між собою структурних частин прийнятого у другому читанні законопроекту без зміни його змісту. Голосування щодо статей, які змінилися після другого читання, голосування щодо постанови про схвалення плану Кабміну щодо заходів потрібних для введення в дію закону, голосування за законопроект в цілому.

Перед читанням законопроект також **направляється для проведення юридичної експертизи та редакційного опрацювання до Апарату ВРУ**. Підготовлений до третього читання законопроект, завізований головою та керівником секретаріату головного комітету, керівниками юридичного та редакційного підрозділів Апарату ВРУ, **надається народним депутатам за 5 днів** до розгляду разом із зауваженнями (за наявності), висновком головного комітету та супровідними документами:

- порівняльною таблицею з остаточною редакцією законопроекту;
- переліком законів, до яких необхідно внести зміни;
- планом організаційних, кадрових, матеріально-технічних, фінансових, інформаційних заходів від Кабінету Міністрів України для введення в дію закону;
- проектами актів Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, прийняття яких передбачено законопроектом.

Поправки вносяться протягом 5 днів після закінчення попереднього читання.

Рішення за результатами третього читання:

1) прийняття в цілому і направлення на підпис Президенту України; 2) перенесення голосування в цілому у зв'язку з прийняттям рішення про перенесення розгляду або до подання Кабінетом Міністрів проектів актів, прийняття яких передбачено цим законопроектом; 3) схвалення тексту в цілому і винесення його на всеукраїнський референдум; 4) відхилення законопроекту.

Прийнятий ВРУ текст **протягом 10 днів подається на підпис Голові ВРУ**, який підписує закон не раніше двох і не пізніше п'яти днів з дня його подання.

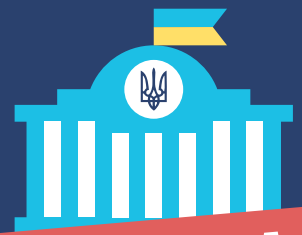
Підписаний Головою ВРУ **невідкладно направляється Президенту**.

Президент України **протягом 15 днів** після отримання закону підписує його або **повертає** зі своїми вмотивованими пропозиціями до ВРУ для повторного розгляду. **Якщо протягом цього строку проект не повернуто Президентом для повторного розгляду, закон вважається схваленим Президентом, має бути підписаний і оприлюднений.** Якщо пропозиція Президента не підтримана більшістю голосів народних депутатів, вона вважається **відхиленою**.

Якщо під час повторного розгляду закон буде знову прийнятий Верховною Радою України не менш як двома третинами від її конституційного складу, Президент України **зобов'язаний його підписати** та офіційно оприлюднити протягом 10 днів. Якщо Президент такий закон не підписав, останній **невідкладно офіційно оприлюднюється** Головою Верховної Ради України та публікується за його підписом. Якщо Президент підписав закон, то він набирає чинності через 10 днів з дня його офіційного опублікування в газеті «Голос України» та у Відомостях Верховної Ради України, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування.

ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

#EU4RADA

Розгляд законопроектів ВРУ попереднього скликання

Відкликаними визнаються законопроекти:

внесені та не прийняті в першому читанні до закінчення повноважень ВРУ;

внесені народним(ою) депутатом(кою), повноваження якого припинені до прийняття законопроекту в першому читанні;

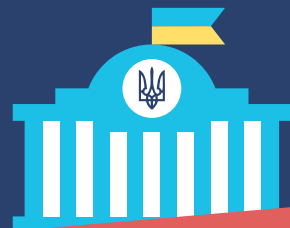

внесені Президентом України або Кабміном, повноваження яких припинені до прийняття законопроекту в першому читанні за основу.

Перелік **законопроектів, які прийняті ВРУ попереднього скликання в першому и наступних читаннях**, але їх розгляд не завершено, подається Головою ВРУ попереднього скликання новообраній ВРУ. Не прийняті в цілому законопроекти розглядаються ВРУ нового скликання за процедурою підготовки до другого читання.

Пропозиції та поправки до законопроектів, розгляд яких не було завершено Верховною Радою попереднього скликання, вносяться протягом 14 днів після дня їх включення до порядку денного першої сесії новообраної Верховної Ради.

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

#EU4RADA

Для забезпечення балансу між гілками влади парламент здійснює контрольну функцію. Парламентський контроль можливий лише за безпосередньої участі в ньому народних депутатів України та реалізується Верховною Радою України у різних організаційно-правових формах:

- індивідуальна контрольна діяльність депутата;
- заслуховування звітів Кабінету Міністрів України, проведення «години запитань до Уряду», парламентських слухань;
- через органи ВРУ (комітети, тимчасові слідчі комісії, Уповноваженого ВРУ з прав людини, Рахункову палату України).

Зміст окремих форм парламентського контролю

1 Парламентський контроль за **діяльністю Уряду**. Оскільки Кабінет Міністрів є підконтрольним Парламенту відповідно до Конституції, ВРУ контролює КабМін шляхом:

Схвалення за процедурою повного обговорення Програми діяльності Кабміну як ключового документа Уряду з реалізації внутрішньої та зовнішньої політики. Уряд має подати Програму протягом місяця після того, як сформовано його склад. Голова ВРУ направляє Програму для обговорення в комітети та фракції (групи) для розгляду упродовж 15 днів.

Заслуховування звітів Уряду. Ця форма парламентського контролю дозволяє, зокрема:

- відстежити вчасність реалізації Кабінетом Міністрів заходів, визначених Програмою;
- встановити відповідність діяльності та результатів роботи Уряду напрямом Програми.

Звіт розглядається один раз на рік та подається до парламенту за 45 днів після закінчення календарного року.

Проведення «години запитань до Уряду». Вона проходить у дні пленарних засідань щотижня у п'ятницю з 10:00 до 11:00. У ній бере участь Уряд у повному складі, кожна депутатська фракція (група) має гарантоване право на одне усне або письмове запитання до членів Кабінету Міністрів.

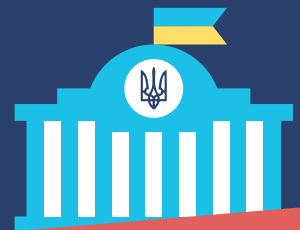

Розгляд питань щодо відповідальності Уряду та прийняття резолуції недовіри Уряду більшістю ВРУ від конституційного складу. Відбувається не частіше одного разу протягом однієї чергової сесії за пропозицією Президента або не менш як 150 депутатів ВРУ. Питання про відповідальність Уряду не може розглядатися ВРУ протягом року після схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів або протягом останньої сесії ВРУ.

Призначення Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України за поданням Президента України, інших членів Кабінету Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України, вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України.

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

#EU4RADA

2

Депутатський запит як форма індивідуальної контрольної діяльності депутата. Запит є вимогою Парламенту, в особі депутата, надати офіційну відповідь з питань, віднесених до компетенції тих, кому він заявлений. Право звернутися із запитом на сесії ВРУ мають народний депутат(-ти) чи комітети. Запит оголошується на пленарному засіданні ВРУ та **може бути заявлений до:**

органів ВРУ
(депутатської групи, фракції, комітету,
тимчасової спеціальної комісії, секретаріату
Уповноваженого ВРУ з прав людини тощо);

Кабінету Міністрів
України;

керівників інших органів
державної влади та місцевого
самоврядування;

керівників підприємств,
установ і організацій,
розташованих на території
України;

Президента, якщо рішення про
направлення запиту підтримано не
менш як 150-ма депутатами.

Строк відповіді на запит – 15 днів. Якщо строк не може бути дотриманий адресатом, він має надіслати Голові ВРУ та тому, хто вніс запит, письмове повідомлення про новий строк, який не може бути довшим 1 місяця. Суб'єкт, який подавав запит, має право дати оцінку відповіді на нього.

3

Депутатське звернення. Звернення є письмовою пропозицією народного депутата здійснити певні дії, дати офіційне роз'яснення чи викласти позицію у межах компетенції адресата. Звернення подається народним депутатом самостійно, не проходить реєстрацію та обговорення у залі ВРУ. Адресат має розглянути питання та відповісти на звернення протягом 10 днів.

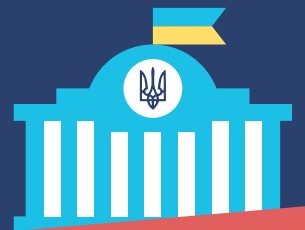
4

Контрольні повноваження стосовно діяльності Президента, які ВРУ реалізує шляхом:

- заслуховування щорічних послань Президента про внутрішнє та зовнішнє становище в Україні;
- оголошення стану війни й укладення миру за поданням Президента, схвалення рішення Президента про використання Збройних Сил України та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України;
- затвердження указів про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, загальну або часткову мобілізацію, оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації. Укази мають бути затвердженні протягом двох днів з моменту звернення Президента України;
- направлення запиту до Президента України на вимогу народного депутата України, групи народних депутатів України чи комітету ВРУ, попередньо підтриману не менш як 150-ма депутатами;
- усунення Президента України з поста в порядку особливої процедури (імпичменту).

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

#EU4RADA

5

Парламентські слухання. Проходять з метою вивчення питань, що становлять суспільний інтерес та потребують законодавчого врегулювання. Проводяться гласно і відкрито з прямою радіотрансляцією, а за необхідності – з телетрансляцією. Предметом слухань можуть бути будь-які питання, а їх результатом – прийняття постанови ВРУ про схвалення відповідних рекомендацій. Ця форма забезпечує зв'язок ВРУ з громадськістю, об'єктивну оцінку, вироблення рекомендацій, прозорість і відкритість роботи Парламенту.

6

Слухання в комітетах ВРУ. Цілями проведення слухань є:

обговорення проектів найбільш важливих законодавчих актів;

з'ясування ефективності реалізації законів та актів ВРУ;

залучення громадськості до участі у визначенні політики, розбудови демократичного суспільства;

отримання всебічної інформації.

Комітети мають право використовувати отриману інформацію для прийняття рішень, надання висновків, рекомендацій та розповсюджувати її серед народних депутатів. Рішення про тему, день та час слухання приймається за 30 днів до їх проведення. Слухання можуть проводитися у закритому режимі, якщо інформація, яка буде використана під час проведення, містить державну чи іншу охоронювану таємницю.

7

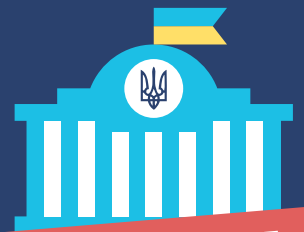
Утворення тимчасових спеціальних комісій (ТСК) з числа народних депутатів. ТСК розглядають питання, готують та доопрацьовують законопроекти, маючи повноваження головного комітету ВРУ, коли питання для розгляду не віднесені до компетенції жодного з діючих комітетів ВРУ. Мету, завдання, для розгляду яких утворюється комісія, склад і термін діяльності визначаються постановою ВРУ. ТСК подає Верховній Раді звіт про виконану роботу та підготовлені проекти актів не пізніше 6 місяців з дня її утворення.

8

Утворення тимчасових слідчих комісій для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес. За це мають проголосувати не менше ніж 150 народних депутатів. При цьому висновки та пропозиції комісії не є вирішальними для слідства і суду.

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

#EU4RADA

9

Контроль державних коштів через Рахункову палату.
Рахункова палата є підзвітною ВРУ та від імені ВРУ:

здійснює:

контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням;

проведення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), про які регулярно інформує ВРУ.

подає ВРУ:

висновки щодо проекту закону про Державний бюджет України та щокварталу – про стан виконання закону про Державний бюджет України;

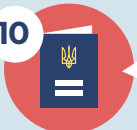

пропозиції щодо усунення виявлених відхилень і порушень, висновки та пропозиції щодо річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України.

подає та представляє ВРУ щорічний звіт про результати своєї діяльності.

ВРУ призначає та звільняє Голову та інших членів Рахункової палати.

10

Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного та кожної на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі. Цей контроль, у тому числі парламентський контроль за дотриманням права на доступ до публічної інформації, здійснюється Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. ВРУ заслуховує щорічні доповіді Уповноваженого про стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні.

11

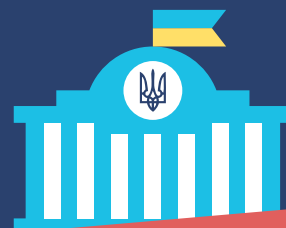

Опосередкований парламентський контроль у сфері правосуддя. Здійснюється шляхом призначення ВРУ на посади третини складу Конституційного Суду України, а також обрання двох із 21 члена Вищої ради правосуддя.

12

Парламентський контроль щодо виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та інших міжнародних зобов'язань України (у межах повноважень ВРУ).

Підзвітність державних органів Верховній Раді України

1

ВРУ здійснює постійний контроль за діяльністю Служби безпеки України, дотриманням нею законодавства, у тому числі:

- призначає та звільняє з посади Голову СБУ за поданням Президента України;
- затверджує загальну структуру, чисельність, визначення функцій СБУ;
- здійснює безпосередній контроль за виконанням законів у сфері боротьби з організованою злочинністю і витрачанням коштів, які виділяються на ці цілі.

Голова СБУ щорічно подає ВРУ звіт про діяльність СБУ. Органи СБУ та їх спеціальні підрозділи зобов'язані надавати відповідному комітету ВРУ інформацію про свою діяльність.

2

Антимонопольний комітет України підзвітний ВРУ, яка дає згоду на призначення та звільнення його Голови. Голова Антимонопольного комітету України звітує перед ВРУ про діяльність органу на вимогу ВРУ, але не рідше одного разу на рік.

Обсяг асигнувань з державного бюджету на утримання Антимонопольного комітету та його територіальних відділень, розмір видатків на оплату праці працівників щорічно встановлюється ВРУ.

3

Національний банк України підзвітний ВРУ в межах конституційних повноважень, що передбачає:

призначення та звільнення половини складу Ради НБУ, призначення та звільнення Голови НБУ за поданням Президента.

представлення Головою Національного банку Верховній Раді доповіді про діяльність Національного банку;

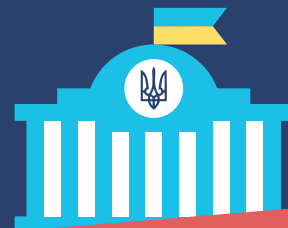
надання ВРУ інформації про стан грошово-кредитного ринку в державі.

4

Генеральний прокурор особисто не менше одного разу на рік звітує перед ВРУ на пленарному засіданні про діяльність органів прокуратури шляхом надання узагальнених статистичних та аналітичних даних.

Повноваження Генерального прокурора на адміністративній посаді припиняються в разі висловлення ВРУ недовіри Генеральному прокурору, внаслідок чого він йде у відставку з цієї посади.

Підзвітність державних органів Верховній Раді України

5

ВРУ призначає чотири члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Щорічний звіт про діяльність Національної ради надсилається до ВРУ та представляється Головою Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. За результатами розгляду звіту ВРУ може прийняти рішення про припинення повноважень члена (членів), які були нею призначені. ВРУ призначає Голову Державного комітету телебачення і радіомовлення України за поданням Прем'єр-міністра України.

6

Фонд державного майна України подає ВРУ:

аналітичну довідку про роботу Фонду та хід приватизації державного майна (щокварталу);

звіт про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна (щороку).

ВРУ затверджує перелік об'єктів державної власності, що не підлягають приватизації, за поданням Кабінету Міністрів України. З метою забезпечення контролю за здійсненням приватизації, додержанням законодавства України про приватизацію та аналізу її наслідків утворюється Спеціальна контрольна комісія ВРУ з питань приватизації із числа депутатів.

7

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку також підзвітні ВРУ.

УСТАНОВЧА ФУНКЦІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

#EU4RADA

ЯК ПАРЛАМЕНТ РЕАЛІЗУЄ УСТАНОВЧУ ФУНКЦІЮ?

надає згоду на призначення, обрання чи безпосередньо призначає осіб на посади відповідно до Конституції України;

формує органи державної влади, зокрема виконавчої та судової;

формує органи ВРУ, структуру Апарату ВРУ.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО УХВАЛЮЄ РІШЕННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

За поданням Президента України призначає:

Прем'єр-міністра України;
міністра оборони України;
міністра закордонних справ України.

За поданням Прем'єр-міністра України призначає інших членів Кабінету Міністрів України.

ЗАТВЕРДЖУЄ ЗАГАЛЬНУ СТРУКТУРУ, ЧИСЕЛЬНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ:

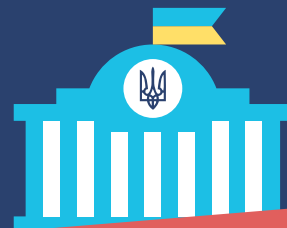
- Служби безпеки України;
- Міністерства внутрішніх справ України;
- Збройних Сил України;
- інших військових формувань.

ЗАТВЕРДЖУЄ РІШЕННЯ ПРО:

- утворення і ліквідацію районів;
- встановлення і зміну меж районів і міст;
- віднесення населених пунктів до категорії міст;
- найменування і перейменування населених пунктів і районів.

УСТАНОВЧА ФУНКЦІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

#EU4RADA

БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПРИЗНАЧАЄ НА ПОСАДИ:

- голову та інших членів Рахункової палати України;
- третину складу Конституційного Суду України;
- уповноваженого ВРУ з прав людини;
- половину складу Ради Національного банку України;
- половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

За поданням Прем'єр-міністра України:

- голову Антимонопольного комітету України;
- голову Державного комітету телебачення і радіомовлення України;
- голову Фонду державного майна України.

За поданням Президента України:

- голову Служби безпеки України;
- голову Національного банку України;
- членів Центральної виборчої комісії.

ФОРМУЄ ОРГАНИ ВРУ ТА СТРУКТУРУ АПАРАТУ ВРУ:

- формує комітети ВРУ та комісії;
- призначає на посаду керівника Апарату ВРУ;
- затверджує кошторис ВРУ;
- затверджує структуру Апарату ВРУ.

А ТАКОЖ:

Обирає **двох із 21 члена Вищої ради правосуддя.**

Надає **згоду на призначення Генерального прокурора України** за поданням Президента України.

АНАТОМІЯ ЗАКОНОПРОЕКТІВ

Законопроекти та проекти інших актів, які вносять суб'єкти законодавчої ініціативи, а також супровідні документи до них повинні відповідати **вимогам**, викладеним у таких документах:

Закон України
«Про Регламент Верховної Ради України».

«Положення про порядок роботи у Верховній Раді України із проектами законів, постанов, інших актів Верховної Ради України».

Структура законопроекту

Текст документу має бути доступний для розуміння, викладений стисло, однозначною державною мовою, із зрозумілими термінами та чітко визначеним строком дії норм у часі.

Структура має бути послідовна, логічна, та складатися з таких елементів:

1

Назва

2

Преамбула

включається, якщо потрібно зазначити причини ухвалення акта, важливі при подальшому правозастосуванні.

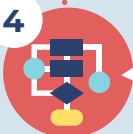
3

Глосарій

включається для визначення термінів із наведенням їхнього значення для цілей законопроекту.

4

Визначення **порядку обчислення термінів**

для окремих положень законопроекту (у разі потреби);

5

Нормативно-правові положення

викладаються у статтях (частинах статей, пунктах, підпунктах, абзацах), які можуть бути згруповані в розділи, глави, та структуруються за характером регулювання предмета законопроекту таким чином:

- а) норми загального характеру – принципи правового регулювання;
- б) норми, компоновані за окремими питаннями;
- в) додаткові положення щодо окремих питань (наприклад, відповідальність за порушення).

АНАТОМІЯ ЗАКОНОПРОЕКТІВ

6 Прикінцеві положення включають:

- ✓ термін набрання чинності законом (не раніше дня опублікування);
- ✓ термін, у який Кабінет Міністрів України має забезпечити ухвалення або привести у відповідність підзаконні акти;
- ✓ перелік актів, до яких вносяться зміни;
- ✓ перелік актів, які втрачають чинність.

Перелік актів своєю чергою має бути:

- юридично обґрунтований, вичерпний, у хронологічному порядку з датою видання актів;
- відповідний аналізу законодавства у визначеній сфері;
- з включенням актів, які діяли до ухвалення акта, та тих, що раніше фактично втратили чинність, але до цього не були визначені такими, що втратили чинність;
- з усіма актами / окремими нормами, які вносили зміни до законів, які визначаються такими, що втратили чинність.

7 Перехідні положення

регулюють відносини, пов'язані з переходом до нових норм законопроекту, мають узгоджуватися із прикінцевими положеннями (проте такі положення не можуть міститися в законопроектах про визнання законів такими, що втратили чинність, чи про внесення змін до інших законів).

8 Додатки

є невід'ємною частиною майбутнього закону. Якщо їх неможливо викласти в текстовому форматі, вони мають бути оформлені в таблиці, графіки тощо.

Структура кодексу

може бути складнішою, ніж законопроекту, та містити такі елементи:

книги

розділи

підрозділи

глави

параграфи

статті

Частини кодексу можуть групуватися за характером регулювання на:

**ЗАГАЛЬНУ
ЧАСТИНУ**

принципи, терміни,
загальні положення

**ОСОБЛИВУ
ЧАСТИНУ**

конкретні норми регулювання
поведінки та наслідки їх
порушення

АНАТОМІЯ ЗАКОНОПРОЕКТІВ

Оформлення законопроектів та проектів інших актів

Законопроекти, проекти інших актів подаються до ВРУ:

за підписом особи, яка має право законодавчої ініціативи або представляє наділений таким правом орган;

із **супровідними документами**, до яких входять:

- ✓ **проект постанови**, яку Верховній Раді України пропонується ухвалити за результатами розгляду поданого законопроекту, список авторів законопроекту та пропозиції щодо кандидатури доповідача;
- ✓ **погодження** від органів виконавчої чи судової влади (якщо вимагається);
- ✓ **пояснювальна записка**, яка містить:
 - обґрунтування необхідності ухвалення законопроекту, цілей, завдань, основних його положень та місця в системі законодавства;
 - обґрунтування соціально-економічних, правових та інших наслідків ухвалення законопроекту;
 - фінансово-економічне обґрунтування із розрахунками, якщо проект акта призведе до змін бюджету, та пропозиції змін до законодавчих актів щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень для збалансованості бюджету, якщо проектом передбачається зменшення надходжень бюджету;
 - інформацію про необхідність проведення референдуму, якщо остаточне рішення щодо законопроекту можливе лише за результатом референдуму;
 - інші необхідні відомості;
- ✓ **порівняльна таблиця** з редакцією чинних положень та зі змінами, якщо законопроект стосується внесення змін до інших законів або якщо прикінцеві положення законопроекту містять приписи щодо внесення змін до інших законів. Порівняльна таблиця **має містити** редакцію відповідних положень чинного закону та нову редакцію в разі ухвалення наведених змін. Оптимально таблиця складається з трьох колонок такого змісту:

редакція чинних
положень;

пропоновані
зміни;

остаточна (нова) редакція тексту із
врахуванням запропонованих змін.

ПРОЕКТ ЄС-ПРООН З ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ РЕФОРМИ

ТРИВАЛІСТЬ

2 роки
лютий 2019 – лютий 2021

БЮДЖЕТ

3,4 мільйони, USD

БЕНЕФІЦІАР

Верховна Рада України

ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ

Європейським Союзом

ПРОЕКТ ВПРОВАДЖУЄТЬСЯ

Програмою розвитку ООН в Україні

НАША МЕТА

Посилити роботу Верховної Ради України (ВРУ), щоб Парламент України став більш ефективним, підзвітним та прозорим у виконанні своїх конституційних функцій – законодавчої, контрольної та представницької, та здійснював позитивний вплив на загальний процес виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

КОМПОНЕНТИ ПРОЕКТУ

#РадаЗаРеформи

Просування ролі Парламенту у загальному процесі реформ, з особливим акцентом на удосконаленні законодавчих процесів та парламентського контролю, шляхом надання комплексної експертної підтримки в реалізації Дорожньої карти з реформування та розбудови спроможності Парламенту.

#ПрофесійнаРада

Надання підтримки для професійної модернізації Апарату Верховної Ради України, шляхом фіналізації та виконання стратегічного плану розвитку та комплексного розвитку людських ресурсів.

#ПрозораРада

Посилення прозорості, підзвітності та зв'язку між парламентом та громадянами передусім, заради підняття довіри громадськості до парламенту, шляхом використання нових комунікаційних технологій, громадянської просвіти та залучення громадян.

ОФІС ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ РЕФОРМИ (ОПР)

ОПР є ключовим компонентом проекту ЄС-ПРООН з парламентської реформи та дорадчою групою для керівництва та Апарату ВРУ, загальне керівництво роботою якого буде здійснювати Голова ВРУ.

Брошура розроблена в рамках проекту
ЄС-ПРООН з парламентської реформи

Тел.: +380 44 253 59 67

Дізнавайся більше за хештегами
#EU4Rada, #ПарламентськаРеформа

 Facebook
[@VRUreform](#)

 Telegram
[t.me/VRUreform](#)

ПРОЕКТ
ФІНАСУЄТЬСЯ ЄС

